

Глоссарий

AIX	Астана халықаралық биржасы (Astana International Exchange), «Астана» халықаралық қаржы орталығын дамыту аясында құрылған Қазақстан мен Орталық Азияға инвестициялар үшін қор биржасы. AIX миссиясы бизнес пен инвесторларға инновациялық өнімдер мен қызметтерді ұсыну арқылы Орталық Азияда және одан тыс жерлерде сенімді және өтімді капитал нарықтарын дамыту болып табылады
«ECOJER» қауымдастығы	«Ecojer» қазақстандық өңірлік экологиялық бастамалар қауымдастығы
CAPEX	Capital expenditure (күрделі салымдар)
CDP	Carbon Disclosure Project (компаниялар мен мемлекеттік органдарға қоршаған ортаға әсерін ашуға көмектесетін халықаралық коммерциялық емес ұйым)
CCS	Carbon capture and storage (көміртекті ұстау және сақтау)
EBITDA	Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization (пайыздарды, салықтарды, тозуды және есептелген амортизацияны төлеу бойынша шығыстар шегерілгенге дейінгі пайда көлеміне тең аналитикалық көрсеткіш)
EPC	Engineering, Procurement and Construction (инжиниринг, жабдықтау, құрылыс)
EPC келісімшарт	Тапсырыс беруші мен мердігер арасындағы объектіні жобалау, сатып алу, салу және оны пайдалануға беру үшін жауапкершілікті өз мойнына алатын шарт
FCA	Free career (тасымалдаушыны жеткізу шарттары)
FCF	Free Cash Flow (бос ақша ағыны)
HSE	Health, Security and Environment (Денсаулық, қауіпсіздік және қоршаған орта)
IEA	The International Energy Agency (Халықаралық энергетикалық агенттік)
IFC	The International Finance Corporation (Халықаралық Қаржы Корпорациясы)
I-REC	International Renewable Energy Certificate (халықаралық жаңартылатын энергия сертификаттары), Электр энергиясының жаңартылатын энергия көздерімен өндірілгенін растайтын нарықтық құрал
JDA	Тауарлар мен қызметтерді жеткізуші
LTIFR	Lost Time Injury Frequency Rate (уақытша еңбекке жарамсыздығы бар жарақаттар жиілігінің коэффициенті)
MASDAR	Болашақ энергетикасы саласындағы зерттеулермен айналысатын Араб компаниясы. NAV — net Assets Value (таза активтердің мәні)
PPA	Power Purchase Agreement (электр энергиясын жеткізуге арналған шарт)
PESTEL талдау	Бұл жобаға әртүрлі сыртқы Нақтыорлардың әсерін зерттеу үшін қолданылатын әдістеме. Бұл Нақтыорларға саяси (P), экономикалық (E), әлеуметтік (S), технологиялық (T), экологиялық (E) және құқықтық (L) жатады
ROACE	Return on Average Capital Employed (капитал рентабельділігінің көрсеткіші)
SCADA	Supervisory Control And Data Acquisition (диспетчерлік басқару және деректерді жинау)
SLB	Sustainability Linked Bonds (Тұрақты дамуға байланысты Облигация)
SRA	Slot reservation agreement
«Самұрық-Қазына» АҚ	Қазақстанның ұлттық әл-ауқатын арттыру және оның экономикасын жаңғырту жөніндегі жұмыстарды жүргізу үшін 2008 жылы құрылған қазақстандық инвестициялық холдинг. Жалғыз акционер-Қазақстан Үкіметі
ДБАЖ	Автоматтандыру объектісі жабдықтарының жұмыс режимдерін бақылауға және басқаруға арналған технологиялық процесі диспетчерлік басқарудың автоматтандырылған жүйесі
ЭЭЮЕААЖ	Электр энергиясын бақылау мен есепке алудың автоматтандырылған жүйесі

Энергия жүйесінің электр энергиясының балансы	Энергия жүйесіндегі тұтынылатын электр энергиясының, оның өз қажеттіліктеріне жұмсалыуының және электр желілеріндегі шығындардың басқа энергия жүйелерімен электр энергиясының ағындарын ескере отырып, энергия жүйесіндегі электр энергиясын өндіру көлеміне сәйкестігін сипаттайтын көрсеткіштер жүйесі
Бенчмаркинг (benchmarking)	Өз жұмысын жақсарту мақсатында кәсіпорынның тиімді жұмыс істеуінің қолда бар мысалдарын анықтау, түсіну және бейімдеу процесі ретінде эталондық көрсеткіштерге негізделген салыстырмалы талдау. Талдау екі процесі қамтиды: бағалау және салыстыру. Әдетте, «ең жақсы» өнімдер мен маркетингтік процесс үлгі ретінде қабылданады, оны тікелей бәсекелестер мен басқа ұқсас салаларда жұмыс істейтін фирмалар фирманың өз өнімдері мен жұмыс әдістерін жетілдірудің мүмкін жолдарын анықтау үшін пайдаланады
ЖЭК	Жаңартылатын энергия көздері, табиғи көздерден алынатын салыстырмалы түрде тұрақты немесе циклдік энергия ағындары, оны тұтыну жылдамдығынан жоғары жылдамдықпен толықтырылады. Жаңартылатын энергия көздеріне мыналар жатады: күн (КЭС) және жел электр станциялары (ЖелЭС), шағын СЭС, биогаз станциялары
Дүниежүзілік банк	Дамушы елдерге қаржылық және техникалық көмек көрсету мақсатында құрылған халықаралық қаржы ұйымы
ЖелЭС	Жел электр станциясы, бір немесе бірнеше жерде жиналған және бір желіге біріктірілген бір немесе бірнеше жел электр қондырғылары. Ірі жел электр станциялары 100 немесе одан да көп жел генераторларынан тұруы мүмкін. Кейде жел электр станциялары жел парктері (жел парктері) деп аталады
ГТҚ	Газ турбиналы қондырғы
МАЭС	Мемлекеттік аудандық электр станциясы/конденсациялық электр станциясы (КонЭС), жергілікті энергия ресурстарын (шымтезек, қоңыр көмір және т.б.) пайдалана отырып, басым электр энергиясын өндіретін және нақты энергетикалық ауданның басым электрмен жабдықталуын есептейтін жылу электр станциясы
СЭС	Су электр станциясы, арналық су ағындары мен толқындық қозғалыстардағы су массаларының қозғалысын энергия көзі ретінде пайдаланатын электр станциясы
Ақша-кредит шарттары / ақша-кредит саясаты (АКС)	Баға тұрақтылығы, тұрақты валюта бағамын сақтау кіруі мүмкін түпкі мақсаттардың жиынтығына қол жеткізу үшін ақша нарығының шарттары (қысқа мерзімді пайыздық мөлшерлеме, номиналды валюта бағамы немесе банк секторының ағымдағы өтімділік деңгейі) арқылы жиынтық сұранысты басқаруға бағытталған шаралар кешені, қаржылық тұрақтылық және теңгерімді экономикалық өсуге жәрдемдесу
ДЗО	«Самұрық-Энерго» АҚ компаниялар тобының еншілес және тәуелді ұйымдары
ЕАБР	Еуразиялық даму банкі, Еуразиялық кеңістікте инвестициялық қызметті жүзеге асыратын және экономикалық байланыстарды нығайтуға және кеңейтуге және қатысушы елдердің: Армения, Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстанның жан-жақты дамуына жәрдемдесетін халықаралық қаржы ұйымы. ЕАДБ жарғылық капиталы 7 млрд АҚШ долларын құрайды. ЕАДБ портфеліндегі негізгі үлесті көлік инфрақұрылымы, цифрлық жүйелер, жасыл энергетика, ауыл шаруашылығы, өнеркәсіп және машина жасау салаларындағы интеграциялық әсері бар жобалар алады. Банк өз қызметінде БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарын және ESG қағидаттарын басшылыққа алады
ЕБРР	Еуропалық Қайта Құру және даму банкі, жеке және кәсіпкерлік қызметтің нарықтық экономикасын, сондай — ақ Орталық Еуропадан Орталық Азияға дейінгі 34 елдегі демократияны қолдау үшін құрылған инвестициялық механизм
ЕЭС РК	Қазақстан Республикасының тұтынушыларын сенімді және сапалы энергиямен жабдықтауды қамтамасыз ететін электр станцияларының, электр беру желілерінің және қосалқы станциялардың жиынтығы.
KASE	Қазақстан қор биржасы (Kazakhstan Stock Exchange), штаб — пәтері Алматы қаласында орналасқан, акциялар нарығын капиталдандыру бойынша ТМД биржалары арасында екінші орын алатын қор биржасы

ХҚОА	Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасымен құрылған «Астана» халықаралық қаржы орталығы. АХҚО-ның мақсаты ел экономикасына инвестициялар тартуға жәрдемдесу және тарту, қаржы қызметтері саласында инвестициялау үшін тартымды орта құру, Қазақстан Республикасының Бағалы қағаздар нарығын дамыту және оның халықаралық капитал нарықтарымен интеграциялануын қамтамасыз ету үшін халықаралық деңгейдегі қаржы қызметтерінің жетекші орталығын қалыптастыру болып табылады
ҒЗТҚЖ	Ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар
ЖІЖ	Жобалау-іздістіру жұмыстары
Қолда бар қуат	Генерациялаушы агрегаттың (электр станциясының) белгіленген қуаты оның қуатының шектеулерін шегергенде
ROI (return on investment)	Стратегиялық тиімділік/инвестицияларды қайтару коэффициенті/бюджеттің үлкен көлемінде де, ағымдағы қажеттіліктерді жабуға бағытталған шамалы шығындарда да инвестициялардың тиімділігін көрсететін тиімділік көрсеткіші
Қуат нарығы	Қуат-бұл арнайы тауар, оны сатып алу көтерме сауда нарығына қатысушыға қуат сатушылардан өндіруші Жабдықты Электр энергиясын өндіруге дайын күйде ұстауды талап ету құқығын береді
ҚБЖ	Қуат беру жүйесі
ЕҚБЖ	Өндірістегі жазатайым оқиғалар мен кәсіптік аурулардың алдын алудың барлық қызметкерлерінің қауіпсіздігі мен денсаулығын қорғауды қамтамасыз ететін ұйымдағы/кәсіпорындағы еңбекті қорғауды басқару жүйесі
КЭС	Күн электр станциясы, күн радиациясын электр энергиясына айналдыратын инженерлік құрылым. Күн энергиясын түрлендіру әдістері әртүрлі және электр станциясының дизайнына байланысты
ЖТЭН	Жобаның техникалық-экономикалық негіздемелері, өнімді немесе қызметті құрудың орындылығы/орынсыздығы туралы ақпаратты, сондай-ақ жобаның шығындары мен нәтижелерін талдауды ұсынатын құжат
Орнатылған қуат	Бірдей типтегі электр машиналарының жалпы номиналды электр қуаты. Бұл термин жекелеген ұйымдар мен кәсіпорындардың да, салалардың да, жалпы географиялық аймақтардың да электр жүйелерінің өндірілетін немесе тұтынылатын қуатын бағалау үшін қолданылады. Номиналды қуат ретінде ваттпен көрсетілген номиналды белсенді қуат немесе Вольт-ампермен көрсетілген номиналды толық қуат қабылдануы мүмкін. Электр қондырғысының белгіленген қуаты энергетикасында ең үлкен Белсенді электр қуаты деп те аталады, оның көмегімен электр қондырғысы Жабдықтың техникалық құжаттамасына сәйкес ұзақ уақыт жұмыс істей алады
ЦАТ	Өндірісті ұйымдастыру Тау-кен кәсіпорнының бірыңғай технологиялық ағынында жүзеге асырылатын көмірді өндіру мен тасымалдаудың циклдік — ағындық технологиясы кейбір процестер циклдік, басқалары үздіксіз режимдерде орындалады